

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Zbigniew Kapiński (przewodniczący)

SSN Marek Siwek

SSN Paweł Kołodziejski (sprawozdawca)

w sprawie **K. M.**

oskarżonego o czyn z art. 207 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 27 listopada 2025 r.,

skargi wniesionej przez prokuratora

na wyrok sądu odwoławczego – Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z dnia 30 maja 2025 r., sygn. II Ka 30/25,

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Nowym Sączu

z dnia 31 października 2024 r., sygn. II K 675/24

i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Nowym Sączu do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

[J.J.]

Paweł Kołodziejski

Zbigniew Kapiński

Marek Siwek

UZASADNIENIE

K. M. został oskarżony o to, że:

1. w okresie od bliżej nieustalonego dnia i miesiąca 2012 r. do bliżej nieustalonego dnia i miesiąca 2020 r., w N., znęcał się psychicznie i fizycznie nad żoną D. M. w ten sposób, że wszczynał bezpodstawne awantury w miejscu zamieszkania, w trakcie których wyzywał pokrzywdzoną słowami wulgarnymi, ośmieszał, krytykował, kontrolował, bezpodstawnie posądzał o zdrady, groził pozbawieniem życia oraz fizycznie poprzez jej popychanie, szarpanie, uderzanie po jej twarzy i po głowie, kopanie i duszenie,
tj. o czyn z art. 207 § 1 k.k.;
2. w dniu 5 maja 2024 r. w N. groził pozbawieniem życia D. M. , przy czym groźba ta wzbudziła u pokrzywdzonej uzasadnioną obawę spełnienia,
tj. o czyn z art. 190 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Nowym Sączu wyrokiem z dnia 31 października 2024 r., sygn. akt II K 675/24, warunkowo umorzył postępowanie karne przeciwko oskarżonemu K. M. o ww. czyny zarzucone mu aktem oskarżenia na okres próby 3 lat (pkt I), oddał oskarżonego w okresie próby pod dozór kuratora sądowego (pkt II) oraz zobowiązał go w tym czasie do informowania kuratora na piśmie o przebiegu okresu próby z częstotliwością co 3 miesiące, powstrzymania się od nadużywania alkoholu, powstrzymania się od kontaktowania się z pokrzywdzoną D. M. w jakikolwiek sposób bez jej zgody oraz zbliżania się do wymienionej pokrzywdzonej bez jej zgody na odległość mniejszą niż 50 metrów, a także opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną D. M. (pkt III). Wyrok zawierał również rozstrzygnięcie w przedmiocie zasądzenia kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (pkt IV) oraz kosztów sądowych (V).

Po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez prokuratora, obrońcę oskarżonego oraz samego oskarżonego, Sąd Okręgowy w Nowym Sączu wyrokiem z dnia 30 maja 2025 r., sygn. akt II Ka 30/25 uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Nowym Sączu do ponownego rozpoznania.

Skargę na wyrok sądu odwoławczego wniósł prokurator, który orzeczeniu temu zarzucił naruszenie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k., poprzez uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, podczas gdy orzekając w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy w Nowym Sączu powinien uchylić zaskarżony wyrok sądu pierwszej instancji i umorzyć postępowanie na podstawie art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k. W konsekwencji oskarżyciel publiczny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi odwoławczemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. Trafnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że druga podstawa skargi obejmuje li tylko postępowanie odwoławcze, a więc dotyczy zaistnienia na etapie tego postępowania uchybienia wymienionego w art. 439 § 1 k.p.k. (zob. postanowienie SN z dnia 26 maja 2020 r., I KZP 14/19, OSNKW 2020, z. 6, poz. 18). Taka też sytuacja zaistniała w niniejszej sprawie, gdyż zaskarżony wyrok zapadł mimo śmierci oskarżonego, co miało miejsce już po wydaniu wyroku przez sąd pierwszej instancji, a zatem z obrazą art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k., które to uchybienie skutkowało zaistnieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej przewidzianej w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.

Z zalegającego w aktach sprawy zaświadczenia z systemu informatycznego sądów PESEL-SAD (k. 360-362) oraz załączonej do skargi informacji z bazy PROK-SYS (k. 366-369) wynika, że oskarżony zmarł w dniu [...] 2025 r. (akt zgonu nr [...]). Potwierdza to również pozyskany przez Sąd Najwyższy odpis skrócony aktu zgonu K. M. (k. 16 akt SN). Powyższa okoliczność aktualizowała zatem ujemną przesłankę procesową określoną w art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k. uniemożliwiającą dalsze prowadzenie postępowania przeciwko ww. Zgodnie ze wskazanym przepisem śmierć oskarżonego skutkuje koniecznością umorzenia postępowania karnego w każdej jego fazie. Jedynym wyjątkiem jest sytuacja wskazana w art. 414 § 1 k.p.k., gdy po

rozpoczęciu przewodu sądowego istnieją podstawy do stwierdzenia okoliczności wymienionych w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. (zob. wyrok SN z dnia 25 listopada 2014 r., V KK 321/14). Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika jednak, że sąd odwoławczy nie dopatrzył podstaw do uniewinnienia oskarżonego. Powodem wydania orzeczenia kasatoryjnego było natomiast zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., co sąd ten stwierdził z urzędu. Jednocześnie nie budzi wątpliwości, że w przypadku zbiegu bezwzględnych przyczyn odwoławczych określonych w art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. i art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. pierwszeństwo zastosowania będzie miała przesłanka określona w art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k., jako dalej idąca (por. postanowienie SN z dnia 31 maja 2011 r., V KK 412/10). Bezwzględna przesłanka odwoławcza skutkująca koniecznością umorzenia postępowania ma zawsze pierwszeństwo przed uchybieniem, które skutkuje uchyleniem orzeczenia i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania (zob. M. J. Szewczyk [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz do wybranych przepisów*, red. D. Szumiło-Kulczycka, LEX/el. 2022, art. 439). W zaistniałej sytuacji jedynym dopuszczalnym rozwiązaniem procesowym było więc uchylenie przez Sąd Okręgowy w Nowym Sączu wyroku sądu pierwszej instancji i umorzenie postępowania. Tak się jednak nie stało, a zatem rację ma prokurator, że zaskarżony wyrok wydany został z obrazą art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k., które to uchybienie skutkowało zaistnieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej przewidzianej w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. Oceny tej nie zmienia fakt, iż w chwili orzekania Sąd Okręgowy w Nowym Sączu nie dysponował wiedzą o śmierci oskarżonego (zob. m.in. wyrok SN z dnia 25 listopada 2014 r., V KK 321/14; wyrok SN z dnia 9 grudnia 2016 r., IV KK 387/16; wyrok SN z dnia 13 lutego 2025 r., III KK 608/24).

Z tych też względów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[J.J.]

[a.ł.]

Paweł Kołodziejcki Zbigniew Kapiński Marek Siwek